

Her gün bir mesele

Dallanıp budaklanan bir edebiyat dedikodusu

“Yeni nesil kim?.. Bizden sonra kim geldi ki?..”

Bir muharrir arkadaşın yazdığı gibi bugün şairler, hikâyeciler, romancılar, muharrirler, edipler arasında tek bir dedikodu var: Yeni çıkan antoloji dedikodusu... hergün gazetelerde bir çok şair, romancı, hikâyeci, muharrir adı bir liste halinde çıkıyor, hergün bir muharrir soruyor: Antolojide Hâmit, Fikret, Cenap, Halit Ziya, Rauf, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Halit Fahri vesaire vesaire neden yok?

Bundan başka antolojide yeni bir çok imzalar bulunduğu için edipler arasında bir yeni - eski meselesi başgöstermiştir. Pek çok tanınmış edipler bu yeni isimlere ateş püskürüyorlar.

Meselâ Baykuş müellifi şair bay Halit Fahri diyor ki:

— Biz hececiler, şöyle böyle ortaya birşeyler koyduk. Bizden sonra kim geldi?... Kim ne koydu?... Hececilerden sonra gelen tek bir şair var... Necip Fazıl... Hattâ Yedi meşale bile bizim edebiyata ne verdi? Yeni ve kuvvetli şair diye ortaya çıkarılan Antolojiye alınan Cevdet Kudreti ele alalım. Şairin Kâğıthaneden dönüşte yazdığı bir şiir vardır ki ibretle okunmaya değer. Şair Eyüpsultan önünde mavnaların direklerini çarmıha gerilmiş İsalara benzetiyor. Siz benzetişe bakın?.. Ne münasebet? Piyer Loti bile hıristiyan-ken Eyüpsultana gelince hıristiyanlığı unuttur. Bizim Türk şairi Eyüpsultanın önünde İsanın hayalini görüyor.

Dikkat ediniz, bir ikisi müstesna, Yedi meşalecilerde dahil olduğu, hececilerden sonra gelenlerin hepsi böyle samimiyetten uzak, uydurma hisleri şiir diye orijinde sükût mutlaka şurup lezzetindedir. Her şiire nar, portakal, şurup mutlaka girecektir. Çünkü şair eline kalemi alınca düşünüyor, Şiirime şu narları, portakalları, şurup lezzetindeki sükûti nasıl sokayım?.. Ve bunun için yazılan şiirler zoarla, ıkına ıkına ve uydurma oluyor.

Tıpkı eski divan şairleri, meselâ Nabi gibi yazıyorlar. Eski divancılar nasıl 100 kafiye alt alta dizerler, bunların arasını fikirle doldururlarsa ve bu fikirler arasında da hiç bir münasebet olmazsa, bunlar da öyle yapıyorlar. Bunun için yazdıklarında hiç bir samimiyet yoktur. Meselâ Haliç önünde mavnalara bakarak İsayi hatırlamağı bir Fransız okuyunca muhakkak ki iki elini, iki boğrüne koyarak kahkahalarla gülecektir. Bunları yeni edebiyat diye Avrupa'ya göndermek çok komik olur.

— Peki, birçoğları antolojiye alınan bir çok imzalardan şikâyet ediyorlar. Size nazaran göğsümü zü gere gere kimleri Avrupa dillerine tercüme edebiliriz?

— Muhakkak ki antolojiye giren bir çok «meçhul meşhurlar» da edebî kıymet itibarile hiç bir şey yoktur. Meselâ Ahmed Muhip-te ne var? bunun neresi yenidir?..

Şair Bay Halit Fahri

Hangi eserlerimizi tercüme edebileceğimize gelince... Size hemen aklıma gelenleri sayayım... Bir çok eserler tercüme edilince edebî kıymetlerinden hemen hemen kaybederler. Lâkin meselâ Hâmit tercüme edilirse kaybetmez kazanır. Çünkü Hâmidin lisanından ziyade fikri, imaji, peyzaji kuvvetlidir. İyi bir Fransız dili de buna ilâve edilirse Hâmit çok kazanacaktır. Meselâ Davalacıroyu düşünün... Bunun türkçesinde lisan hiç te bizim lisan değildir. Dil eskimiştir. Güzel bir fransızca ile bu nekadar güzelleşebilir. Dalgalar, fillerin topraklara düşüşü...

Halit Ziyanın Mavi ve siyahında dil fenadır. Bugünkü dil değildir. Lâkin öz güzeldir. Güzel bir fransızca ile Mavi ve siyah terakibi izafetden filân kurtulunca Avrupalıların önüne hiç sıklımadan süreceğimiz bir roman olacaktır. Falih Rıfkının «Deniz aşırı» ve «Taymis kıyılarında» tarzında Avrupa lisanlarında yazılmış çok güzel eserler vardır. Bence bunları tercüme etmemelidir. Lâkin onun meşhur «Bende konağı» nı tercüme etmek Türk edebiyatından güzel bir nümune vermek demektir.

Eskilerin tercümesi onların en zayıf tarafı olan dil tarafını kuvvetlendirecek ve lisanlarının kötülüğü dolayısıyla kaybolan «öz» leri meydana çıkaracaktır. Sonra Hüseyin Rahminin bütün eski eserlerini tercüme etmek bir vazifedir.

Daha bunlara nazaran antolojiye girmesi unutulmuş ne büyük kıymetlerimiz var. Antolojiyi müdafaa edenler diyorlar ki:

«Canım bu antoloji bir sofradır. Ev sahibinin yeri dar olursa bu sofraya tabii mahdut misafirleri çağıracaktır..»

Böyle şey olur mu? Farzediniz ki siyasî bir ziyafet çekiyorsunuz. Sofranız dar.. Bu ziyafete en küçük memurları çağırıyorsunuz da yerinizin darlığından dolayı reisicumuru, başvekili, kabine azalarını çağırılmıyorsunuz.. Bu da edebî bir sofradır. Edebiyatın kapıcılarına kadar çağırıp en başlarını çağırılmamanın manası var mıdır?

Sonra Ahmed Rasım... Ahmed Rasım nasıl tercüme edilmez... Bunlar dilimin ucuna ilk gelenler, ben de isim unutarak antolojinin düştüğü hataya düşmek istemem. Hem benimki nihayet bir müsahebendir. Antoloji gibi bir tetkik

mevzuu değildir ki bütün isimler üzerinde bir bir durayım..

— Bizde bir edebiyat mükâfatı ortaya konulacak olursa bu mükâfatı kime vermeyi münasip görürsünüz?

— Tereddüdsüz Hüseyin Rahmiye... Antolojide ismi unutulan Hüseyin Rahmiye.. Vaktile gençliğe uyup Hüseyin Rahmiye yaptığım hücumları hatırladıkca - gayet samimî söylüyorum - utaniyorum. Bu büyük roman üstadile meselâ onun bir «Tesadüf» ü ile göğsümüzü gere gere öğünebiliriz.

Baykuş müellifi bugün son derece sinirli idi. Sigaraları üstüste yakıyor ve anlatıyordu.

Antolojiye alınmayan bütün ediplerin kıymet tahlillerini birer birer yaptı Yalnız bir tevazu gösterdi. Antolojiye alınmayan kendisinden hiç bahsetmedi.

Şairin ders saati yaklaşıyordu. ayrıldım.

H. F.

Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 1 4 9 0 9 0 0 6 *